

DBBI34

Bilimsel Araştırmanın Temelleri

Çarşamba, 09.00-11.00
Arş.Gör. Dr. İpek Pınar Bekar

Okuma Listesi

- ▶ Aysel Aziz, *Araştırma Yöntemleri - Teknikleri ve İletişim*, 2003, Ankara: Turhan Kitabevi.
- ▶ Niyazi Karasar, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 2011, Ankara: Nobel Kitabevi.
- ▶ Lila Litosseliti, *Research Methods in Linguistics*, 2010, New York: Continuum International Publishing.
- ▶ Dörnyei Zoltán, 2007, *Research Methods in Applied Linguistics: Quantitative, Qualitative and Mixed Methodologies*, Oxford University Press.
- ▶ Şener Büyüköztürk ve diğerleri, 2008, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 18. Baskı. Pegem Akademi Yayınları.

İZLENCE

- ▶ Bilimin Genel Tanımı
- ▶ Aksiyomatik Bilimler ve Pozitif Bilimler
- ▶ Bilimsel Yöntem ve Süreçleri
- ▶ Araştırma Tasarımı
- ▶ Araştırma Süreci
- ▶ Araştırma ve Türleri
- ▶ Etik ve Bilimsel Etik

Bilim

'Bilim, evreni tanımak ve gerçeği bulmaktır. Evreni, toplumu ve insanı araştırma konusu yapan gözleme, deneye ve akla dayanarak sistematik yollarla elde edilen bilgileri tanımlar. Bilim, gerçekler hakkında bilimsel yöntemlerle elde edilmiş bilgilerdir.'

- Sorgulama
- Gerçeği anlamlandırma ve algılama
- Merak etme
- Organizasyon
- Mantık
- Evreni anlama ve yorumlama

Bilim sözcüğü
Latince'de 'science',
Yunancada 'loji'
olarak
kullanılmaktadır.
Sosyoloji, filoloji,
psikoloji vb.
sözcükleri bu nedenle
bilim dallarını
göstermektedir.

Bilim

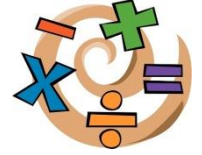
Bilimsel yaklaşım, bir araştırma sonucu elde edilen bulguların deneysel gerekçelerini ortaya koymak amacıyla gerekli olan standart ve yöntemleri içermektedir.' Bu standartları ya da yöntemleri ifade etme biçimi **bilimsel yöntem**dir. (Büyüköztürk vd., 2008).

BİLİMSEL YÖNTEMİN AŞAMALARI

Sorunu fark etme,
Sorunu tanımlama,
Çözüm önerileri üretmeye başlama,
Araştırma yönteminin geliştirilmesi,
Verilerin toplanması ve analiz edilmesi,
Karar verme ve yorumlama

(Bailey, 1987; Cohen ve Manion, 1988; Mason ve Bramble, 1978)

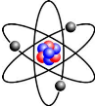

Aksiyomatik (Belit) Bilimler

- Önsayıtlardan yola çıkılarak 'tümdengelim' yöntemiyle oluşturulan bilim dalları
- Genelden özele
- Sorgulamasız önerme: kesinlik, aksiyon
- Sözcükler arası bağıntılar, kurallara dayandırma
- Karşılaştırma yoluyla çıkarımlama

Matematik
Mantık

Pozitif Bilimler

- Gözlem ve çıkarım
- Tümevarım yöntemi
- Olgular arası ilişkilendirmeye dayalı genelleme
- Fizik, kimya, biyoloji, jeoloji, fiziki antropoloji, astronomi vb. (*Doğa Bilimleri*)
- Toplumbilim, psikoloji, tarih, etnoloji, toplumsal psikoloji, siyasetbilimi, ekonomi vb. (*Toplum Bilimleri*)
- Kuramsal Araştırma: Sosyoloji (*Toplumbilim*)
- İstatistik, iletişim (*Yöntembilim*)

Doğa Bilimleri
Toplum Bilimleri
Toplumbilim
Yöntembilim

Bilimsel Yöntem ve Süreçleri

BİLİMSEL YÖNTEM (Yıldırım, 2004; Büyüköztürk ve diğerleri, 2008)

a. Olgusal Süreç (Betimleme)

- **Gözlemleme** (*Olgunun içinde geçtiği olayları, araştırılan soruna göre belirli bir grupta toplama*)
- **Ölçme** (*Gözlem ve deneyin herkes tarafından kabul edilmesi*)
- **Deney** (*Gözlemi içeren sistemati süre*)
- **Değişken** (*Doğrudan sonucu belirleyen 'bağımsız değişken' ve gözlemlenmek istenen sonucu belirleyen 'bağımsız değişken'*)

b. Kuramsal Süreç

- **Varsayım/Hipotez/Denence** (*Olgular arası ilişkileri açıklama amaçlı kurulan taslak, henüz doğrulanmamış kavramsal genelleme, tahmin*)
- **Kuram** (*Doğrulanmış hipotez*)
- **Yasa** (*Olguların nedenlerini açıklayan her doğru kuram*)
- **Öngörü** (*Yasalardan yararlanarak henüz gerçekleşmemiş bir olguyu tahmin etme*)

ARAŞTIRMA ve Tasarımı

'Araştırma, gerçek ve ilkeleri ortaya çıkarmak için bazı bilgi alanlarında yapılan dikkatli, sistematik ve dayanıklı çalışma ve incelemedir.' (Webster, 1984).

- Bilimsel yöntemle sistematik uygulama
- Sorgulama
- Eleştirel, deneysel, kontrollü ve planlı sistematik inceleme
- Güvenilir yanıt arama, çözüm yolları üretme

VERİLERİN

Toplanması
Çözülmesi
Yorumlanarak Değerlendirilmesi
Raporlaştırılması

Konu
Amaç
Yöntem ve
Teknik
Sınırlılık
Olgu
Veri Tabanı
Bulgu
Varsayım
(Hipotez)
Değişken
Kuram, Model,
Yaklaşım
Paradigma
Evren
Örnekleme
Parametre

ARAŞTIRMA ve Tasarımı

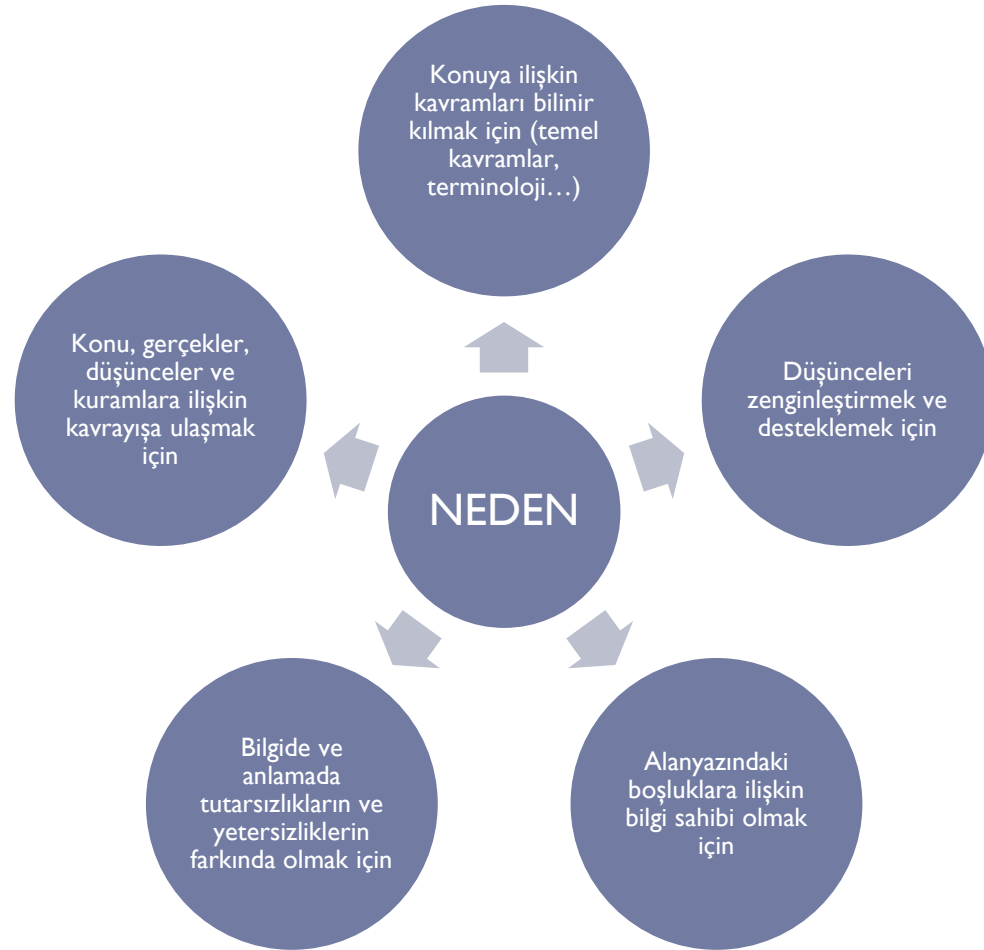
ARAŞTIRMA Süreci

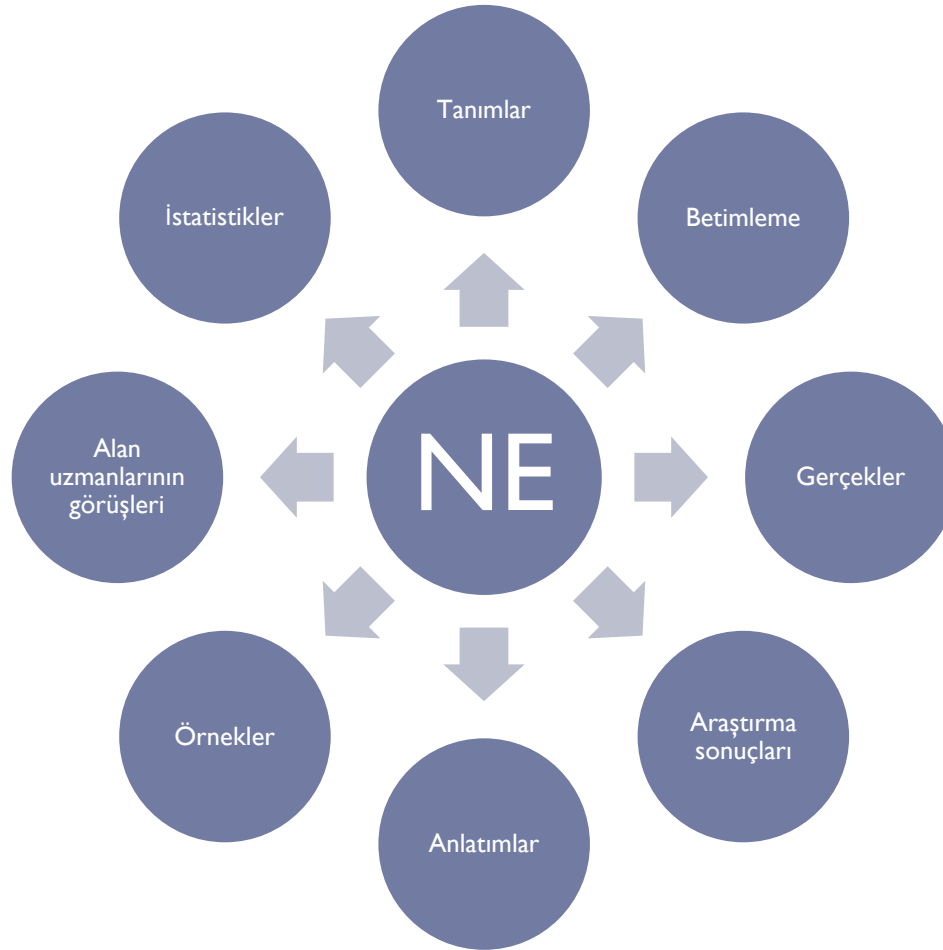
- Araştırma Sorusunun Belirlenmesi
- AraŐtırmanın Amacı ve Önemi
- Varsayımlar (Hipotezler)
- Yöntem ve Teknik
- AraŐtırmanın Kuramsal Çerçevesi
- AraŐtırmanın Sınırlılıkları
- AraŐtırmanın Veri Tabanı
- Bulguların Yorumlanması
- AraŐtırmanın Evreni ve Örnekleme
- AraŐtırmanın Raporlaştırılması
- AraŐtırmanın Adının Belirlenmesi

Neden araştırma

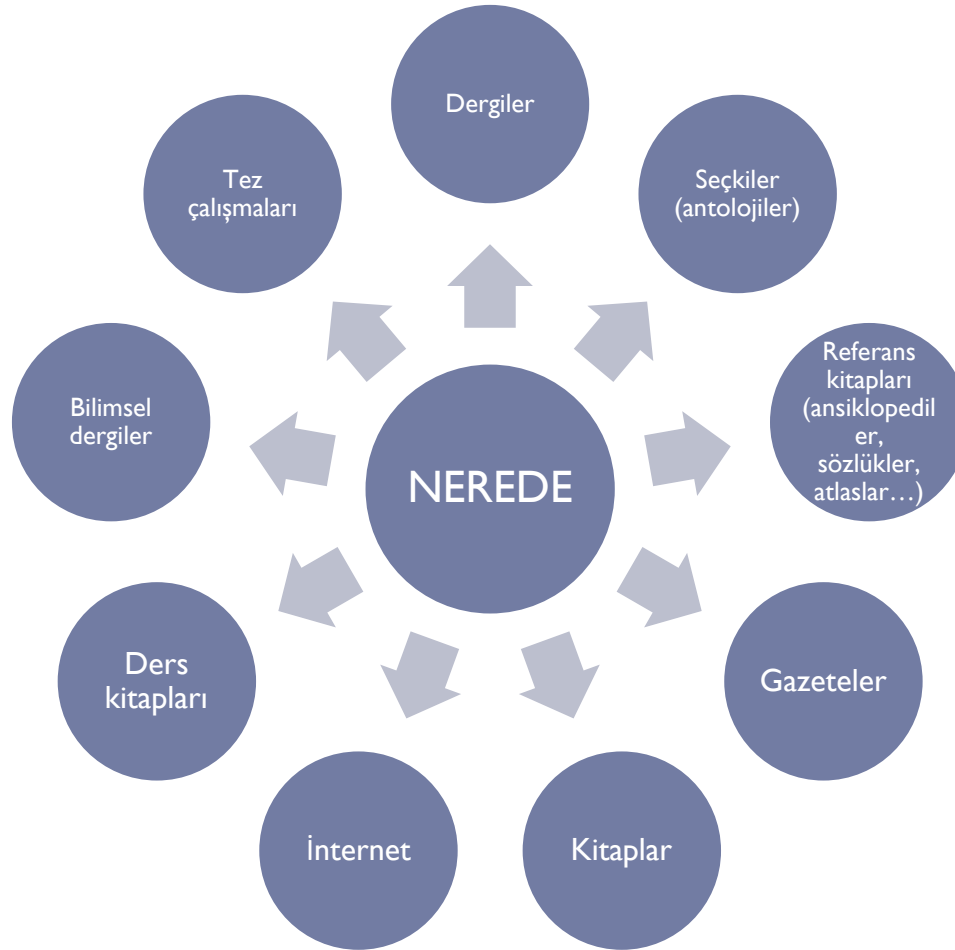

Ne tür bilgi

Nerede araştırma

ARAŞTIRMA Türleri

NİCEL (Quantative)

- Tarama
- Korelasyonel
- Nedensel Karşılaştırma
- Olgu Sunumu (Tek Denekli)
- Meta-Analiz

From "Manga Guide to Statistics", Shin Takahashi, 2008

NİTEL (Qualitative)

- Etnografik
- Tarihsel
- Eylem
- Olgubilimsel
- Kuram Oluşturma Amaçlı
- Durum Çalışması
- Anlatı

ARAŞTIRMA Türleri

Betimsel Araştırma

- Tarama
- Etnografik
- Tarihi

İliŐkisel Araştırma

- Korelasyonel
- Nedensel KarŐılaŐtırmalı

Müdahaleli Araştırma

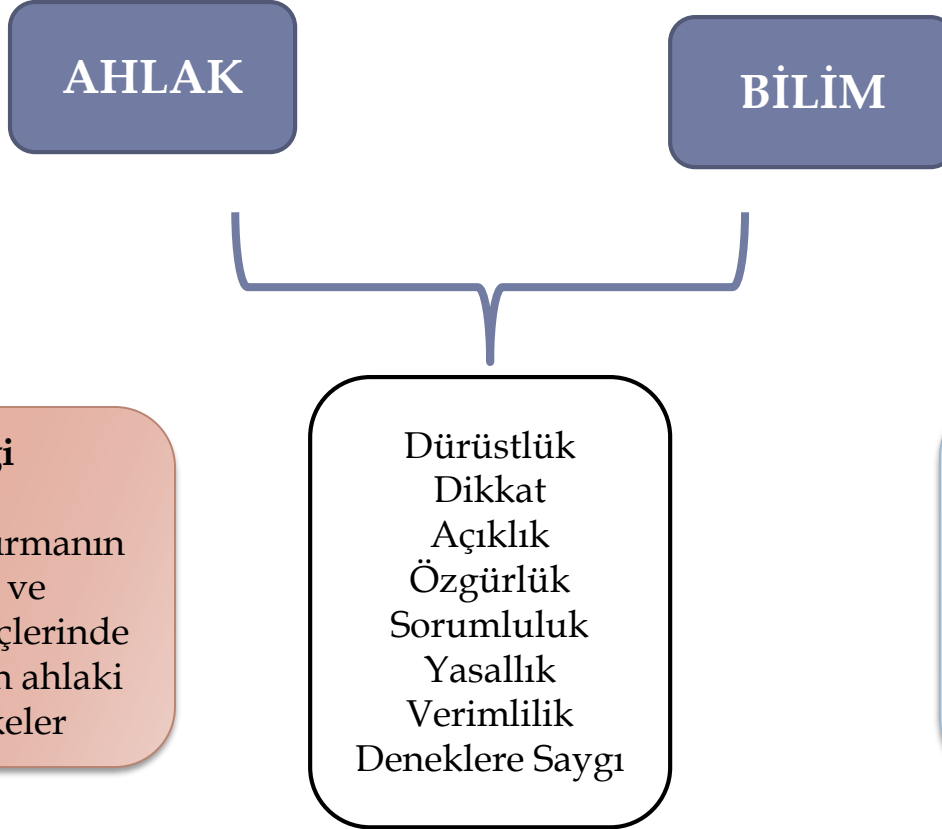
- Deneysel
- Olgu Sunumu (Tek Denekli)
- Eylem

Etik ve Bilimsel Etik

Resnik (2004)